

Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023

 provincie
Gelderland

Inhoud

1	Aanleiding	3
2	Onze aanpak	4
3	Aandachtspunten	5
3.1	Thema: Cultuur in Gelderland	7
3.2	Thema: Educatie en participatie	11
3.3	Thema: Gelderse identiteit	13
3.4	Thema: Tastbaar erfgoed	15
4	Financiën	20

1 Aanleiding

In januari 2021 stelden Provinciale Staten de Uitgangspuntennotitie Cultuur en Erfgoed ([gelderland.nl](https:// Gelderland.nl)) vast (PS2020-842).

In de bijlagen bij deze Uitgangspuntennotitie staat een eerste vertaling van de uitgangspunten naar concrete doelen voor het beleidsthema Cultuur en Erfgoed. Daarnaast staat er in de Uitgangspuntennotitie uitgebreide uitleg over een groot deel van de activiteiten die we doen voor cultuur en erfgoed.

Het Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023 richt zich daarom vooral op de activiteiten waarmee we in 2023 specifiek bijdragen aan onze doelen. Gedeputeerde Staten besluiten met dit document ook over hoe we het geld voor Cultuur en Erfgoed verdelen in 2023. Dit is het derde uitvoeringsprogramma dat verschijnt na de Uitgangspuntennotitie.

2 Onze aanpak

In de Uitgangspuntennotitie Cultuur en Erfgoed staan de volgende uitgangspunten:

- verbinden, verwonderen en bewaren;
- streven naar duurzame toegankelijkheid;
- ruimte voor de regio;
- aandacht voor de makers.

De kern van onze aanpak is dat we vanuit de uitgangspunten inspelen op de actualiteit en we de opgaven centraal stellen. Aan de hand van de situatie, behoeften vanuit het veld, onze partners, de regio en de rol die wij voor onszelf zien, kijken we naar mogelijkheden en bepalen we wat we doen. Op deze manier kunnen we meebewegen met actuele ontwikkelingen, is er ruimte voor noodzakelijke aanpassingen en kunnen we nieuwe wegen inslaan. We zijn voortdurend met onze partners in gesprek. Door deze manier van werken konden we bijvoorbeeld tijdens de coronacrisis flexibel inspelen op noodzakelijke behoeften in de sector.

In het 'brugdocument' dat als bijlage bij de Uitgangspuntennotitie werd vastgesteld, staan de volgende 4 thema's:

- 1 Gelderse cultuur.
- 2 Educatie en participatie.
- 3 Gelderse identiteit.
- 4 Tastbaar erfgoed.

In de Uitgangspuntennotitie staat al veel informatie over de activiteiten die we uitvoeren. In dit uitvoeringsprogramma herhalen we per thema kort de doelen.

We zetten de activiteiten op een rij waarmee we aan die doelen bijdragen en geven aan wat we in 2023 doen om de doelen te halen. In het volgende hoofdstuk vindt u voor elk thema een tabel met de activiteiten. Eerst lichten we in paragraaf 3 de algemene aandachtspunten voor Cultuur en Erfgoed voor 2023 toe.

3 Aandachtspunten

De volgende aandachtspunten gelden voor het hele programma Cultuur en Erfgoed. Ze dragen bij aan het algemene doel van het programma: *‘Bijdragen aan een bloeiend cultuur- en erfgoedklimaat in Gelderland waarvan zo veel mogelijk mensen kunnen genieten’*.

Aanvullingen 2022

In 2022 gingen we door met de uitvoering van de Uitgangspuntennotitie. We informeerden Provinciale Staten extra over een aantal onderwerpen:

- Transitie Jeugdpodiumkunsten (PS 2021-527). In 2023 ontwikkelen we deze aanpak verder met de betrokken partijen uit de sector. Dit leidt tot concrete voorstellingen en projecten.
- Nationaal Restauratiefonds: investeren in de toekomst (PS2022-275). Hierin stellen we voor om een grote lening aan het fonds te verstrekken voor hypothecaire leningen aan monumenteneigenaren. Daarmee kunnen ze hun monument restaureren, herbestemmen en verduurzamen. Wij verdienen zo aan ons stamkapitaal en maken restauraties mogelijk. Provinciale Staten waren positief over dit idee, dus hebben we dit verder uitgewerkt.
- We pasten onze afspraken met de Gelderse regio's aan om te zorgen voor een duurzame culturele infrastructuur na COVID-19, zodat deze beter aansluiten op de wensen van de regio's (PS 2021-676).

- Naar aanleiding van een motie hebben wij Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken rondom de Nederlandsaksische streektaal (PS 2022-832).

In 2023 gaan we verder met de uitvoering van ons beleid. Dat betekent dat we een groot deel van de activiteiten uit 2022 voortzetten. Waar dat nodig is, passen we voor de onderwerpen hierboven onze inzet en instrumenten aan. Daarnaast besteden we in 2023 speciale aandacht aan een aantal onderwerpen.

Focus 2023

Herijking

We kijken opnieuw naar onze rol en begroting (herijking). Dat heeft ook gevolgen voor Cultuur en Erfgoed. Als onderdeel van het beleidsprogramma Aantrekkelijke Leefomgeving dragen cultuur en erfgoed onmiskenbaar bij aan de brede welvaart in onze provincie. Het jaar 2023 staat in het teken van de vertaling van de resultaten van de herijking naar concrete beleidsvoorstellen. We weten al wel dat we niet alles kunnen blijven ondersteunen. Het blijft voor ons belangrijk om onze positie centraal te blijven stellen. Naast onze wettelijke taken is het vooral onze rol om instellingen te helpen die provinciebreed sectoren ondersteunen. En om bij te dragen aan onderdelen waar wij het verschil kunnen maken, zoals talentontwikkeling en innovatie.

Erfgoed in fysieke opgaven

Gelderland staat voor grote fysieke opgaven op het gebied van verstedelijking, natuur, klimaat en energie. De provincies vertalen de opgaven naar ruimtelijke plannen. Hierbij kijken we naar manieren om erfgoed, landschap en ruimtelijke kwaliteit te behouden en versterken. Dit is belangrijk, omdat erfgoed identiteit geeft aan gebieden en mensen. Juist in tijden van grote verandering zijn vaste ankerpunten heel belangrijk voor het draagvlak en een prettige leefomgeving. Daarom adviseren we over erfgoed bij ruimtelijke opgaven en zorgen we dat erfgoed onderdeel wordt van de plannen.

Archeologie

Het is belangrijk dat we bij ons werk goed rekening houden met archeologie. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is altijd een archeologische component aanwezig. Recente vondsten, zoals die uit de Romeinse tijd in Herwen-Hemeling, laten zien hoe onvoorspelbaar archeologie is. Het is onze taak om advies te geven, onderzoek te doen, vondsten op de juiste manier te bewaren en mensen archeologie te laten beleven. In 2023 doen we verdere voorstellen over hoe we omgaan met archeologie binnen de provincie.

Provinciale positionering en ondersteuningsinstellingen

We versterken de samenwerking en positie van de ondersteuningsinstellingen. We bekijken hoe de ondersteuningsinstellingen werken aan onze doelen. Samen met onze ondersteuningsinstellingen voor cultuur en erfgoed (Rijnbrink, Cultuur Oost en Erfgoed Gelderland) maken we een strategische agenda die beschrijft wat we in 2023 en op langere termijn samen willen bereiken. En met de instellingen van de Erfgoed-alliantie maken we een plan hoe we meer kunnen samenwerken en kennis kunnen delen. Het doel is om elkaars kennis en ervaring te gebruiken om de culturele en erfgoedpartners in

Gelderland beter te ondersteunen. Kennis en ervaring delen helpt ons ook om onszelf als provinciale overheid te positioneren ten aanzien van de culturele en erfgoedsector en onze medeoverheden.

Regionale aanpak

We zijn meer aan onze regionale doelen gaan werken, niet alleen voor de aanpak van de gevolgen van de coronacrisis. In 6 regio's bespraken we met gemeenten hoe wij op regionaal niveau kunnen bijdragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur. Hieronder verstaan we het geheel aan activiteiten, organisaties en personen die zich bezighouden met cultuur en erfgoed. Daarna dienden de regio's regioplannen bij ons in voor behoud en versterking van de culturele infrastructuur. Hiervoor gaven we hun subsidie. Ze voeren deze regioplannen uit in 2023. Wij blijven als gesprekspartner betrokken. Daarbij blijven we onderzoeken hoe we met onze instrumenten nog beter kunnen werken aan onze doelen en de regionale behoeften, en wat dit betekent voor onze positionering ten aanzien van de regio's en onze medeoverheden.

3.1 Thema: Cultuur in Gelderland

Themadoel: De culturele infrastructuur versterken

Voor een bloeiend cultureel klimaat in Gelderland zijn culturele voorzieningen en producties nodig van hoge kwaliteit, met een grote diversiteit en die zo toegankelijk mogelijk zijn. We maken afspraken met medeoverheden en instellingen over

de duurzame instandhouding van deze culturele infrastructuur. We werken aan het (sub)doel van dit thema via onderstaande onderwerpen met ieder een eigen doel.

Cultuur in Gelderland
Themadoelstelling: De culturele infrastructuur versterken

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Podiumkunsten	Culturele instellingen en producties ondersteunen, zodat deze duurzaam bijdragen aan een bloeiend cultureel klimaat in Gelderland. We vinden een sterke culturele infrastructuur op het terrein van podiumkunsten belangrijk voor ons vestigingsklimaat. Meedoen aan culturele activiteiten draagt bij aan ontmoeten en verbinden.	• We ondersteunen een aantal BIS- en Fonds-instellingen, zodat we de culturele infrastructuur en daarmee het culturele aanbod binnen de provincie versterken. We onderzoeken wat deze instellingen kunnen betekenen voor de verschillende regio's. • Met de betrokken partners ontwikkelen we het Netwerk Jeugdpodiumkunsten Gelderland. Met de subsidie Jeugdpodiumkunsten zorgen we voor professioneel, passend en verspreid aanbod van jeugdpodiumkunsten voor alle jeugd (0-18 jaar) in Gelderland. • We ondersteunen een aantal netwerken, waaronder Poppunt Gelderland en Filmnetwerk Gelderland. Deze netwerken dragen bij aan kwaliteit en dekking van de culturele infrastructuur in Gelderland. Zo zorgen ze voor een doorlopende keten van ontwikkelmogelijkheden voor talent om zich te profileren en positioneren. We onderzoeken welke plek netwerken de komende jaren in ons beleid kunnen hebben.
Beeldende kunst en vormgeving	Evenementen ondersteunen op het gebied van beeldende kunst en mode, en een netwerk op het gebied van beeldende kunst en publiek. Beeldende kunst kan laten verwonderen en ons op een andere manier naar onszelf en onze omgeving laten kijken. We zijn ambassadeur van de beeldende kunst in Gelderland door de provinciale kunstcollectie.	• We beheren, presenteren en delen de provinciale kunstcollectie met anderen via rondleidingen en bruiklenen, zodat we ambassadeur zijn van de Gelderse beeldende kunst. • We ondersteunen festivals voor beeldende kunst om belangrijke ontwikkelingen in de beeldende kunst zichtbaar en beleefbaar te maken. • We nemen deel aan en ondersteunen het netwerk beeldende kunst met Cultuur Oost, zodat kennis wordt gedeeld over publieksparticipatie rond beeldende kunst in Gelderland. • Met Erfgoed Gelderland en anderen gaan we verder met de ontwikkeling van een samenhangende collectie Gelderse kunst als basis voor nieuwe ontwikkelingen.

Cultuur in Gelderland
Themadoelstelling: De culturele infrastructuur versterken

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Bibliotheken	Bibliotheken zijn bij uitstek de plek in steden en dorpen voor kennis, ontmoeting en ontwikkeling. De Gelderse bibliotheken hebben een maatschappelijk-educatieve positie in de samenleving. We dragen bij aan deze beleidsdoelen via ons bibliotheekbeleid. Basisvaardigheden versterken en laaggeletterdheid tegengaan helpt inwoners deel te nemen aan de (digitale) samenleving, het onderwijs en de arbeidsmarkt. Musidesk, onderdeel van Rijnbrink, verzorgt de uitleen van bladmuziek en ondersteunt in de ontwikkeling van repertoire voor de vele muziekverenigingen. Daardoor kunnen mensen uit allerlei lagen van de Gelderse bevolking meedoen aan culturele activiteiten.	• We maken afspraken met Rijnbrink zodat de wettelijke taken rondom bibliotheekwerk, uit het landelijke Bibliotheekconvenant en de Netwerkagenda worden uitgevoerd. • Met Rijnbrink en de Gelderse bibliotheken voeren we de vernieuwde Gelderse bibliotheekagenda uit. • We ondersteunen de Plusbibliotheek. Zo werken we aan ‘Leven Lang Leren en ontwikkelen’. • Onze meerjarige ondersteuning van de Gelderland-bibliotheek versterkt het Erfgoedcentrum en zorgt ervoor dat kennis wordt gedeeld over de Gelderse geschiedenis. • De Vervolgaanpak Laaggeletterdheid wordt uitgevoerd met een Kennisplatform door Rijnbrink, de ondersteuning van de Samenwerkende Gelderse Bibliotheken (SCB) voor projecten rond laaggeletterdheid en de campagne laaggeletterdheid. • Onze steun aan de SCB-projecten is om innovatie te bevorderen en laaggeletterdheid te bestrijden. • We maken afspraken met Musidesk om de Gelderse muziekverenigingen te blijven ondersteunen en mee te werken aan initiatieven om inwoners te betrekken bij cultuur.

Cultuur in Gelderland
Themadoelstelling: De culturele infrastructuur versterken

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Ondersteuning van de sector	Bijdragen aan de kwaliteit van een duurzame en breed toegankelijke culturele sector. We ondersteunen gemeenten en instellingen bij de ontwikkeling van hun beleid.	• Cultuur Oost legt meer nadruk op onderzoek, evaluatie en effectmeting. Dat helpt bij de adviezen aan en ondersteuning van makers, instellingen en overheden. Dankzij de regioplannen werkt ook Cultuur Oost meer regionaal. Dat past bij ons doel om met de andere overheden te werken aan een duurzame culturele infrastructuur. • De ondersteuningsinstellingen Cultuur Oost, Erfgoed Gelderland en Rijnbrink stellen een gezamenlijke agenda op. Zo wordt meer ingezet op onderlinge samenwerking en over de rol die de instellingen als organiserend vermogen vanuit ons beleid kunnen spelen. • We delen de uitkomsten van de eerste Gelderse Cultuurmonitor, zodat die kunnen dienen als input om cultuurbeleid te maken of aan te passen. • We zijn in gesprek met de door het Rijk aangewezen stedelijke regio's over onze rol daarin. • We ondersteunen regio's die nog niet zijn aangewezen als stedelijke cultuurregio (witte vlekken) om zich als cultuurregio landelijk te manifesteren. • We gaan door met de subsidie Talentontwikkeling professionals, zodat professionals zich tijdens hun loopbaan artistiek kunnen blijven ontwikkelen. We komen met een voorstel over hoe we ook op andere manieren talentontwikkeling in Gelderland kunnen ondersteunen.

3.2 Thema: Educatie en participatie

Themadoel: Deelname aan cultuur en erfgoed stimuleren via educatie en participatie

We willen dat iedereen in Gelderland kan meedoen aan culturele activiteiten en zijn of haar talenten kan ontplooiën. Meedoen aan culturele activiteiten draagt bij aan verbinding en ontmoeting tussen mensen en daarmee aan de leefbaarheid in onze provincie. Dit begint bij aandacht voor cultuur en erfgoed

in het onderwijs. Met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2021-2024 werken we eraan dat cultuureducatie blijvend een plek krijgt in het onderwijs. We werken aan het (sub)doel van dit thema via onderstaande onderwerpen met elk een eigen doel.

Educatie en participatie

Themadoelstelling: Deelname aan cultuur en erfgoed stimuleren via educatie en participatie

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Cultuur- en erfgoededucatie	Cultuur- en erfgoededucatie draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren en hun talenten. Actief meedoen met cultuur en erfgoed biedt ontspanning en plezier. Daarnaast leren kinderen en jongeren basisvaardigheden aan op het terrein van cultuur en erfgoed, zodat zij volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Voor veel kinderen is het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) de eerste kans om kennis te maken met cultuur en erfgoed.	• Met het programma CmK werken we aan een betere en blijvende plek voor cultuur in het onderwijs, en meer deelnemende scholen. Lokaal versterken we de relatie tussen binnen- en buitenschools cultuureducatie. Daarnaast biedt dit CmK-programma mogelijkheden voor het voortgezet onderwijs, vooral voor het vmbo. Cultuur Oost voert het CmK-programma uit. • Het tweede jaar van de proef Retourtje Cultuur Gelderland (RCC) maakt per 1 juli 2023 deel uit van CmK. RCC verzorgt busvervoer van school naar het theater. Zo kunnen alle basisschoolkinderen in Gelderland naar professionele Gelderse podiumkunsten. Eind 2023 evalueren we de proef. • We cofinancieren de tweejarige landelijke regeling voor de Filmhub Oost. Dit regionaal expertisecentrum voor film- en beeldeducatie adviseert, ondersteunt en stimuleert scholen en culturele organisaties in Gelderland en Overijssel, om film een structurelere plek in het onderwijs te geven.
Cultuur- en erfgoedparticipatie	Mogelijkheden ondersteunen om zoveel mogelijk inwoners van Gelderland deel te laten nemen aan cultuur- en erfgoedactiviteiten. Door meer mensen deel te laten nemen, werken we aan het uitgangspunt verbinden, verwonderen en bewaren. Actief deelnemen aan cultuur en erfgoed draagt op het gebied van leefbaarheid en sociale cohesie bij aan brede welvaart.	• We gaan door met de subsidie Cultuur- en erfgoedpacten, zodat de duurzame culturele infrastructuur en participatie verbeteren. • We ondersteunen het Jeugdfonds Sport en Cultuur (JFSC) Gelderland, zodat kinderen die vanwege de kosten niet mee kunnen doen aan sport of culturele activiteiten, de kans krijgen hieraan mee te doen. De ondersteuning versterkt en vergroot de samenwerking tussen het JFSC, gemeenten en het netwerk van vrijwillige intermediairs die de kinderen uit de doelgroep bereiken.

3.3 Thema: Gelderse identiteit

Themadoel: De Gelderse identiteit versterken

Onze identiteit is sterk verbonden met ons verleden. Het verleden geeft aan waar we vandaan komen en hoe we ons hebben ontwikkeld. Wij willen dat iedereen zich thuis voelt in Gelderland. Daarom versterken we de identiteit van Gelderland

door de Gelderse thematische verhaallijnen zichtbaar en beleefbaar te maken. We werken aan het (sub)doel van dit thema via onderstaande onderwerpen met ieder een eigen doel.

Gelderse identiteit
Themadoelstelling: De Gelderse identiteit versterken

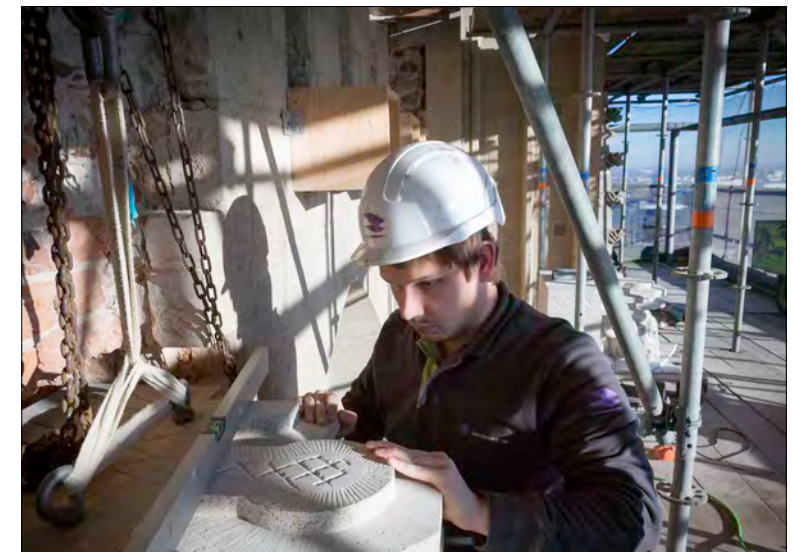
Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Gelderse verhaallijnen	Het verhaal van Gelderland vertellen en laten beleven.	• Samen met de Nedersaksische overheden en via het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers stimuleren we het gebruik van de streektaal. • We gaan door met onze steun aan onze ondersteuningsinstelling Erfgoed Gelderland (met onder andere de Leerstoel Gelderse Historie en het Erfgoed Gelderland Festival), zodat de infrastructuur van ons Gelders erfgoed en onze identiteit blijft bestaan.
Musea	De toekomstbestendigheid en onderlinge samenwerking van de museale sector versterken.	• We gaan door met de subsidie Gelderse thematische verhaallijnen, een regeling die we samen met het programma Recreatie & Toerisme hebben opgesteld langs de kaders van de verhaallijnen die Gelderland rijk is. Zo stimuleren we musea om kwalitatief duurzame plannen te maken en om samen te werken om hun bezoekers het verhaal van Gelderland te vertellen en te laten beleven. • We ondersteunen kleinere musea met subsidie om ze klaar te maken voor de toekomst. Bijvoorbeeld door maatregelen mogelijk te maken voor professionalisering. • De website CollectieGelderland helpt bij de digitalisering van museale collecties om Gelderse museale collecties toegankelijker te maken. • We gaan door met de subsidie 'Ieders museum' en de ondersteuning van erfgoedvrijwilligers om inwoners beter te betrekken bij onze Gelderse musea en ons erfgoed.
Omroepen	Omroepen ondersteunen om de identiteit van Gelderland uit te dragen en te versterken.	• We ondersteunen Omroep Gelderland bij het maken van programma's die de Gelderse identiteit en verbondenheid stimuleren. We gaan door met het project waarbij Omroep Gelderland lokale en streekomroepen stimuleert en ondersteunt om de journalistieke kwaliteit te verbeteren.

3.4 Thema: Tastbaar erfgoed

Themadoelstelling: Erfgoed behouden en ontwikkelen

We willen ons erfgoed in stand houden vanwege de historische waarde, de waarde voor de leefomgeving en omdat het verbindt. Door ons erfgoed te beschermen en te ontwikkelen, kunnen

inwoners en bezoekers ons erfgoed beleven, ervan leren en genieten. We werken aan het (sub)doel van dit thema via onderstaande onderwerpen met ieder een eigen doel.

Tastbaar erfgoed
Themadoelstelling: Erfgoed behouden en ontwikkelen

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Functioneel gebruik erfgoed	Behoud en ontwikkeling van monumenten, zodat ons erfgoed in stand gehouden wordt.	• We helpen eigenaren hun monument te restaureren, verduurzamen en herbestemmen, onder meer met kennis, advies en de subsidie 'Functioneel gebruik erfgoed'. Hierdoor werken we aan toekomstbestendige monumenten waar Gelderse inwoners en bezoekers van kunnen genieten. De diversiteit aan monumenten is groot en varieert van boerderijen en kerken tot molens en sluizen. • We maken een overzicht van het meest kenmerkende erfgoed van Gelderland. Dit overzicht helpt om te bepalen welk erfgoed belangrijk is voor Gelderland, en keuzes te maken voor de toekomst. • Afhankelijk van besluitvorming door Provinciale Staten in 2022, vullen we het Gelders Monumentenfonds aan. Zo kan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) meer leningen aan monumenteigenaren verstrekken voor restauratie, herbestemming en verduurzaming van erfgoed. Hiermee houden we onze monumenten in stand. • De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Romeinse Limes zijn door UNESCO uitgeroepen tot Werelderfgoed. Onze kerndoelen zijn de werelderfgoedstatus beschermen en uitdragen. Dit doen we onder andere door te blijven werken aan de zichtbaarheid en beleefbaarheid. Op deze manier dragen we bij aan een aantrekkelijke leefomgeving. • We ondersteunen de Gelderse Molenfederatie voor de periode 2021-2023 met een subsidie om een belangenorganisatie op te richten. De belangenorganisatie ondersteunt Gelderse moleneigenaren. Zo dragen we bij aan de instandhouding van molens.

Tastbaar erfgoed
Themadoelstelling: Erfgoed behouden en ontwikkelen

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
		• We ondersteunen de Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK) met een subsidie om hun Transitieplannen uit te voeren, zodat meer vrijwilligers professioneel worden ondersteund om religieus erfgoed in stand te houden. 2023 is het laatste jaar van deze extra ondersteuning. • We blijven de erfgoedinstellingen ondersteunen en versterken de samenwerking binnen de Erfgoedalliantie, zodat we meer erfgoedeigenaren en gemeenten kunnen helpen om erfgoed te behouden en ontwikkelen. Onder meer met kennis en ons netwerk. • We ondersteunen gemeenten met de subsidie 'Instandhouding gemeentelijke monumenten', zodat de basiskwaliteit van Gelderse monumenten goed blijft. • Omdat we willen dat molens en stoomgemalen zoveel mogelijk in bedrijf zijn, ondersteunen we deze monumenten met de subsidie Molens en stoomgemalen.

Tastbaar erfgoed
Themadoelstelling: Erfgoed behouden en ontwikkelen

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Erfgoed in ruimtelijke plannen	Behoud en versterking van erfgoedwaarden in (ruimtelijke) plannen en bij de grote opgaven voor wonen, natuur, klimaat en energietransitie.	• We ondersteunen erfgoeddeals en andere gebiedsgerichte erfgoedprojecten, zodat erfgoed integraal en zichtbaar onderdeel wordt van ruimtelijke ontwikkelingen. • Samen met de Monumentenwacht Gelderland en het Gelders Restauratie Centrum verbeteren we de kwaliteit in de hele restauratiesector en houden we het restauratievakmanschap op peil, zodat de monumenten op de juiste manier worden behouden voor de toekomst. • We adviseren over erfgoedwaarden in ruimtelijke plannen, zodat erfgoed niet verdwijnt en beleefbaar wordt gemaakt. • Via het samenwerkingsverband Cultuurhistorie voeren we onze wettelijke taak uit om te adviseren over aanpassingen van rijksmonumenten in het buitengebied, zodat dit erfgoed met kwaliteit wordt behouden. • We voeren onze wettelijke taken archeologie uit binnen ruimtelijke planvorming, zodat we de zorg voor ons archeologisch erfgoed goed uitvoeren. • We adviseren over ruimtelijke plannen in UNESCO werelderfgoed op basis van de omgevingsverordening om de unieke erfgoedwaarden te behouden voor nu en toekomstige generaties.
Kennis en innovatie	Kennis, kwaliteit en innovatie in de erfgoedsector vergroten om ons erfgoed toekomstbestendiger te maken.	• We ondersteunen gebiedsgerichte proeven om monumenten te verduurzamen, om te onderzoeken of we op die manier verduurzaming kunnen stimuleren. • We blijven de Erfgoedmonitor ontwikkelen en gebruiken, zodat we een goed beeld hebben van de stand van het Gelders erfgoed en hierop kunnen inspelen met uitvoering en beleid.

Tastbaar erfgoed
Themadoelstelling: Erfgoed behouden en ontwikkelen

Onderwerp	Doel	Wat willen we bereiken in 2023?
Archeologie	Archeologische vondsten beschermen en bewaren (wettelijke taak) en archeologie zichtbaarder maken voor inwoners en toeristen.	• We gaan verder met het inventariseren en zichtbaar maken van de oude collecties in ons archeologisch depot als onderdeel van onze wettelijke taken, zodat we het verhaal van ons verleden goed kunnen delen. • Met Stichting Museum Valkhof-Kam maken we afspraken over de uitvoering van de wettelijke taken rond het provinciaal archeologisch depot. • Met gemeente Nijmegen maken we afspraken over de plannen voor de (ver)bouw van een gezamenlijk depot voor archeologische bodemvondsten. • We ondersteunen regioarcheologen via gemeenten, zodat archeologische erfgoedzorg in de provincie efficiënt en goed kan worden gedaan. • We ondersteunen publieksarcheologie via Erfgoed Gelderland om het publiek meer te betrekken bij ons archeologisch erfgoed.

4 Financiën

Provinciale Staten stelden het geld vast voor het Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023 met de Perspectiefnota 2023 en de Begroting 2023. In 2023 is er voor Cultuur en Erfgoed € 29,5 miljoen aan structurele middelen beschikbaar. Daarnaast stellen Provinciale Staten jaarlijks aanvullend budget beschikbaar vanuit deze Statenperiode. Voor 2023 zijn deze coalitiemiddelen € 7,4 miljoen. De structurele en coalitiemiddelen vormen samen het budget om het programma Cultuur en Erfgoed uit te voeren. We hebben € 36,9 miljoen nodig om het Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2023 uit te voeren. Dit bedrag wordt volledig gedekt in de Begroting 2023.

In de overzichten in de bijlagen staat de verdeling van het geld in 2023 per activiteit. De bedragen zijn in euro's en waar dit aan de orde is geïndexeerd voor 2023. In de overzichten staat welke organisaties of activiteiten we voor meerdere jaren ondersteunen. Dat biedt instellingen zekerheid en continuïteit naar de toekomst. Met de Perspectiefnota stellen Provinciale Staten jaarlijks de budgetten vast voor de organisaties en/of activiteiten die we meer jaren ondersteunen met geld. Met het Uitvoeringsprogramma 2023 worden nu ook de activiteiten en budgetten vastgesteld die onder de flexibele programmeer-ruimte vallen.

Organisaties, activiteiten en budgetten cultuur en erfgoed 2023

Cultuur in Gelderland		
Meerjarig		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Toneelgroep Oostpool (BIS)	296.688	Subsidie
Dansgezelschap Introdans (BIS)	614.302	Subsidie
Jeugdpodiumkunsten	538.059	Subsidie
De Nieuwe Oost (BIS)	538.206	Subsidie
Phion (BIS)	1.028.949	Subsidie
Nationale Jeugdorkesten Nederland	259.226	Subsidie
Orkest de Ereprijs	208.099	Subsidie
Nederlandse Reisopera (BIS)	105.463	Subsidie
Kasteelconcerten	18.148	Subsidie
Festival Music Meeting	103.956	Subsidie
Filmfestival Go Short	98.924	Subsidie
Sonsbeek/State of Fashion	300.000 (1 x per 2 jaar)	Subsidie
Biënnale Gelderland	69.289	Subsidie
IJsselbiënnale	in 2023: 0 (1 x per 2 jaar)	Subsidie
Provinciale kunstcollectie	150.000	Opdracht
Rijnbrink	6.331.588	Subsidie
Rozet:	1.006.786	Subsidie
• Plusbibliotheek	• 590.102	
• Gelderland Bibliotheek	• 416.684	
Cultuur in Gelderland – Totaal Meerjarig	11.667.682	

Cultuur in Gelderland		
Flexibel		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Talentontwikkeling	100.000	Subsidieregeling 7.3
Plannen laaggeletterdheid en innovatie van SGB	600.000	Subsidie
Campagne laaggeletterdheid	100.000	Opdracht
Poppunt Gelderland	75.000	Subsidie
Vereniging Gelderse Podia	25.000	Subsidie
Filmnetwerk Gelderland	25.000	Subsidie
Talent Netwerk Oost	25.000	Subsidie
Budget opdrachten Cultuur	265.000	Opdracht
Cultuur in Gelderland – Totaal Flexibel	1.215.000	
Cultuur in Gelderland – Totaal (Meerjarig en Flexibel)	12.882.682	

Educatie en Participatie		
Meerjarig		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) door Cultuur Oost inclusief de pilot Retourtje Cultuur Gelderland	1.151.679	Subsidie
Cultuur Oost	2.323.017	Subsidie
Cultuur- en erfgoedpacten	680.000	Subsidieregeling 7.7
Educatie en Participatie – Totaal Meerjarig	4.154.696	
Flexibel		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Filmhub Oost	50.000	Subsidie
Jeugdfonds Sport en Cultuur Gelderland (Budget Sport en Cultuur)	76.850 (+ 93.150 Sport)	Subsidie
Educatie en Participatie – Totaal Flexibel	126.850	
Educatie en Participatie – Totaal (Meerjarig en Flexibel)	4.281.546	

Gelderse Identiteit		
Meerjarig		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	116.009	Subsidie
Audiovisueel archief Gelderland (AVAG)	119.995	Subsidie
Stichting Erfgoed Gelderland	1.308.620	Subsidie
• Erfgoed Gelderland	• 1.019.140	
• Leerstoel	• 54.155	
• Participatie	• 86.347	
• Ieders Museum	• 148.979	
Het Erfgoed Gelderland Festival door Coöperatie Erfgoed Gelderland	69.759	Subsidie
Omroep Gelderland	1.108.000	Subsidie
Gelderse Identiteit– Totaal Meerjarig	2.722.384	
Flexibel		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Kleine musea en historische organisaties	350.000	Subsidieregeling 7.8
Gelderse thematische verhaallijnen	600.000	Subsidieregeling 7.16
Opdrachten ter versterking museumsector met oa Digitalisering Collectie Gelderland, inclusief € 23.000 voor websitebeheer door Erfgoed Gelderland	95.000	Opdracht
Technische en journalistieke innovatie van lokale en streekomroepen via Omroep Gelderland	142.000	Subsidie
Gelderse Identiteit– Totaal Flexibel	1.187.000	
Gelderse Identiteit – Totaal (Meerjarig en Flexibel)	3.909.384	

Tastbaar Erfgoed		
Meerjarig		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Restauraties		
Rijks- en gemeentelijke monumenten (Matching bijdrage van het Rijk)	5.361.668	Subsidieregeling 7.4
Monumentenwacht	1.015.154	Subsidie
Gelders Restauratiecentrum	400.835	Subsidie
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	1.135.787	Subsidie
Stichting Oude Gelderse Kerken	171.811	Subsidie
Uitvoering afspraken Samenwerkingsverband Erfgoed door Gelders Genootschap	199.435	Subsidie
Instandhouding gemeentelijke monumenten	1.300.000	Subsidieregeling 7.5
Instandhouding molens en stoomgemalen	300.000	Subsidieregeling 7.6
Romeinse Limes	180.000	Opdracht
Nieuwe Hollandse Waterlinie	300.000	Opdracht
Pact Loevestein	160.000	Opdracht
Museum Het Valkhof-Kam (wettelijke taken archeologie)	2.270.777	Opdracht
Regioarcheologie	140.000	Subsidie
Tastbaar Erfgoed – Totaal Meerjarig	12.935.465	

Tastbaar Erfgoed		
Flexibel		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Aanvulling Subsidieregeling 7.4 Restauratie herbestemming en verduurzaming monumenten:		
• Onderzoek	500.000	Subsidie
Erfgoeddeals en gebiedsgerichte opgaven	250.000	Subsidie
Transitieplannen Stichting Gelderse Oude Kerken (SGOK)	170.000	Subsidie
Opdrachten Erfgoed, innovaties en nieuwe ontwikkelingen	580.000	Opdracht
Werkvoorraad archeologie	305.484	Opdracht
Archeologisch onderzoek/toevalsvondsten	500.000	
Klein onderhoud KAM	60.000	
Tastbaar Erfgoed – Totaal Flexibel	2.365.484	
Tastbaar Erfgoed – Totaal (Meerjarig en Flexibel)	15.300.949	

Cultuur en Erfgoed Algemeen		
Organisatie/activiteit	Bedrag (€)	Instrument
Opdrachten Cultuur en Erfgoed Algemeen	542.500	Opdrachten
Cultuur en Erfgoed Algemeen - Totaal Flexibel	542.500	
Cultuur en Erfgoed Algemeen - Totaal (Meerjarig en Flexibel)	542.500	

Colofon

Uitgave

Provincie Gelderland

Tekst

Provincie Gelderland

Fotografie

Yke Ruessink (pagina 11)

Marcel Krijgsman (pagina 11)

Rien Polak (pagina 13)

RAAP Archeologie (pagina 15)

Provincie Gelderland

November 2022

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CC Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl